

Ajankohtaista sosiaalihuollon kehittämishohjelmasta

Heidi Muurinen, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Toimeentulotuen ja aikuissosiaalityön
kuntaverkosto, Kuntaliitto

10.12.2020

Sote-uudistuksen painopisteet

THL tukee Tulevaisuuden sote-keskus – ohjelman hankkeita koko ohjelmakauden ajan

Tuen tavoitteena

- Vahvistaa alueellisten hankkeiden polkua kohti ohjelman kansallisia tavoitteita
- Varmistaa, että sote-keskusten toiminnan kehittäminen ja tiedonhallinta tukevat toisiaan

Käytännön toiminta ja toteutus

- Yhteistyön ja toimijoiden vuoropuhelun tukeminen maakunnittain, erwa-alueittain ja kansallisesti
- Koordinointi ja tuki toimijoiden keskinäiselle verkostoitumiselle
- Säännöllinen arviointi ohjelman tavoitteiden etenemisestä
- Vuorovaikuttamista ja viestintää sisäisesti ja ulkoisesti kasvokkain, virtuaalisesti ja eri viestintäkanavilla
- Kehittämistyön tulosten ja hyvien toimintamallien kotipesäksi verkkoympäristö Innokylä

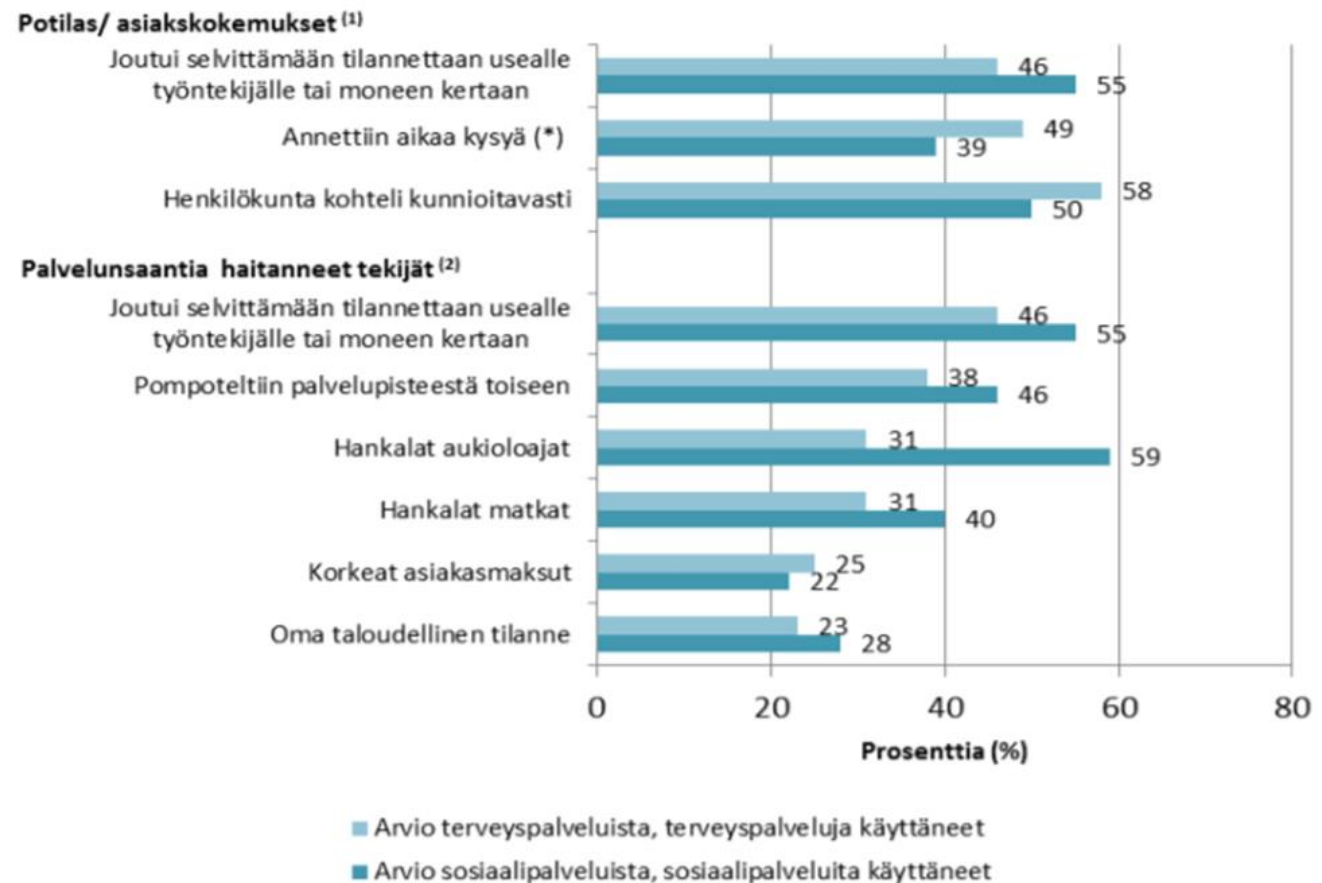

Tavoitteena monialainen yhteistyö

- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksessa työskentelee sosiaalityön ja sosiaalihuollon, lääketieteen ja hammaslääketieteen ja hoitotyön ammattilaisia sekä eri alojen erityistyöntekijöitä kuten psykologeja, toimintaterapeutteja, fysioterapeutteja, ravitsemusterapeutteja ja puheterapeutteja.
- Uudenlainen integraatio toteutuu, kun sosiaalihuolto ja terveydenhuolto ovat toistensa vahvat kumppanit sosiaali- ja terveyskeskuksessa.
- Lisäksi tarvitaan yhteistyötä erityistason sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden viranomaistahojen ja hallintokuntien kanssa, kuten KELA:n, sivistystoimen, pelastustoimen ja TE-hallinnon kanssa
- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus tarvitsee myös kansalaisyhteiskunnan yhteisöjä ja järjestöjä kumppanikseen rakentamaan asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointia

Miksi syventää yhteistyötä?

- Kyselyssä (n=2626) yli puolet vastaajista oli joutunut vähintään joskus selvittämään tilannettaan sosiaalipalveluissa useaan kertaan ja 46 % koki tullessa pompotelluksi palvelupisteestä toiseen.
- Erityisesti palveluiden integraation liittyviä vaikeuksia olivat kokeneet taloudellisissa vaikeuksissa olevat, pitkäaikaissairaat, paljon palveluja tarvitsevat ja masennusoireista kärsivät

Aalto A-M., Vehko T., Sinervo T., Sainio S., Muuri A., Elovainio M., Pekurinen M. Terveysterveystilanteiden asiakaslähtöisyys. Tutkimuksesta tiiviisti 12/2017. THL, Helsinki

Miksi syventää yhteistyötä?

- Terveyskeskuskyselyn mukaan sosiaalityöntekijän tai -ohjaajan työskentely paikan päällä terveysasemalla parantaa terveyskeskushenkilökunnan mukaan asiakkaiden saamaa palvelua ja lisää terveysasemien tyytyväisyyttä moniammatilliseen tiimityöhön (Syrjä, Parviainen & Niemi 2020)

Kuvio 5. Yhteistyön sujuvuus sosiaalipalvelujen kanssa (% terveysasemista)

Syrjä V, Parviainen L & Niemi A. Terveyskeskusten avosairaanhoidon järjestelyt 2019 – Yhteistyö sosiaalipalvelujen ja erikoissairaanhoidon kanssa. Tutkimuksesta tiiviisti 2, 2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Sosiaalihuollon kehittämisohjelma

- Tavoitteena laadukkaiden sosiaalihuollon palveluiden kehittäminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon vahva kumppanuus
- Kansallista hanketukea tarjotaan kolmeen teemakokonaisuuteen:
 1. Monialainen yhteistyö ja vaikuttava sosiaalihuolto
 - a) Pilotti 1: Työikäisten asiakassuunnitelman ja kansallisesti yhtenäisen vaikuttavuuden arvioinnin (AVAIN) testaus ja käyttöönotto (2021)
 - b) Alueelliset vertaiskehittämistyöpajat: Asiakas- ja palveluohjauksen sekä sosiaalihuollon omatyöntekijän roolin selkiyttäminen (2021-2022)
 2. Sosiaalihuollon menetelmällinen kehittäminen
 - a) Pilotti 2: Osallistavan ja toimintakykyä edistävän sosiaalityön menetelmien ja toimintamallien käyttöönotto (2021)
 - b) Menetelmätyöpajat: Kehitetään työkäytäntöjä monialaista palvelua ja erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden sosiaalihuollon tarpeiden tunnistamiseksi (2022)
 3. Rakenteellinen sosiaalityö
 - a) Selvitys: Rakenteellisen sosiaalityön määrittely sekä kartoitus toimintamalleista ja tiedolla johtamisen nykytilasta (2021)
 - Hankealueiden työpajat: Rakenteellisen sosiaalityön mallin/mallien rakentaminen yhdessä (2021-2022)

Pilotti 1: Työikäisten asiakassuunnitelman sekä kansallisesti yhtenäisen vaikuttavuuden arvioinnin testaus ja käyttöönotto

- Tarjotaan 9 pilottimaakunnalle tukikokonaisuus, jossa hankealueet
 - ottavat käyttöönsä THL:n uuteen asiakasasiakirjarakenteeseen pohjautuvan työikäisten asiakassuunnitelman ja
 - osallistuvat samalla kansallisesti yhtenäisen vaikuttavuuden arvioinnin (AVAIN-tietosisältöjen) testaukseen ja käyttöönottoon
- Tukena alkuvuonna 2021 valmistuva monialaisen kirjaamisen ohje
 - THL toteuttaa Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman hankkeiden tueksi ohjeistuksen monialaisen yhteistyön kirjaamiseen, tietojen käyttöön sekä luovuttamiseen yli rekisterinpitäjärajojen.
 - Ohjeistuksen painopiste on nykylainsäädännön mahdollistamissa toimintatavoissa ja niiden ohjeistamisessa.
- Tuki- ja ohjauskokonaisuus ajoittuu vuosille 2020-2021 ja se sisältää THL:n pilottimaakunnille tarjoamia työpajoja ja seminaareja
 - Osallistuminen edellyttää testiversion käyttöönottoa omassa asiakastietojärjestelmässä
- THL tukee pilottimaakuntia jakamaan käyttöönotosta kertynyttä tietoa Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman hanketoimiston kautta muille maakunnille

Pilotti 1 – mukana olevat hankealueet

- Etelä-Pohjanmaa
 - Seinäjoki & Kaksineuvoinen
- Kymsote
- Lappi
- Länsi-Uusimaa
- Pirkanmaa
- Pohjois-Savo
- Satakunta
- Siun sote
- Soite

Pilotti 2: Osallistavien ja toimintakykyä edistäviä sosiaalityön menetelmien ja toimintamallien käyttöönotto

- THL tukee kymmentä hankealuetta ottamaan käyttöön tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -konseptiin sopivia osallistavan ja toimintakykyä edistäviä sosiaalityön toimintamalleja, joita on kehitetty Osallistavan sosiaaliturvan kuntakokeilussa (2018–2019).
- Tuki menetelmien ja toimintamallien käyttöönoton painottuu työikäisten palveluihin.
- Mukaan voivat hakea ne hankealueet, jotka ovat kehittämässä:
 - osallistavan sosiaalityön yksilötyön tai
 - asumissosiaalisen työn menetelmiä,
 - yhteisösosiaalityön menetelmiä,
 - etsivää sosiaalityötä tai
 - matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja.
- THL:n tukikokonaisuus muodostuu:
 - Osallistava ja toimintakykyä edistävä sosiaalityö -oppaasta
 - Seminaareista/webinaareista (3-4 tilaisuutta) ja
 - Seminaarien/webinaarien välillä tarjottavasta tuesta ja palautteesta toimintamallien käyttöönoton suunnittelussa, käyttöönotossa ja arvioinnissa

Osallistavan sosiaaliturvan kokeilu 2018-2019

- Uusi aikuissosiaalityön palvelumalli, jossa sosiaalityöntekijälle annettiin aiempaa enemmän välineitä tukea pitkään työttömänä ja toimeentulotuen saajina olleita henkilöitä.
- Tavoitteena oli nostaa aikuisia, pitkään työttömänä olleita ihmisiä pois toimeentulotuelta ja löytää polkuja osallisuuteen ja työllistymiseen. Osallisuus nähtiin laajasti ihmisen taloudellisena, sosiaalisena ja toimintakyvyllisenä hyvinvointina.
- Kokeiluun osallistuivat Kangasala, Kemijärvi, Kuopio, Tampere ja Raisio.
- Kunnissa käynnistettiin erilaisia toimia, mm. tehostettu sosiaalityö, ryhmätoiminnot, kohtaamispaikat, monialaiset palvelut, yhteistyö muiden tahojen kanssa.
- Kokeilun vaikuttavuutta mitattiin eri tasoilla. Samalla tutkittiin, mikä toimii ja mitä tulisi kehittää aikuissosiaalityössä.

Kokeilun tavoite

- Kehittää osallistavia menetelmiä aikuissosiaalityöhön
- Sosiaalityön vaikuttavuuden arviointi

Toimet, menetelmät

- Lisäresursseja kunnille
- Yhteistyön vahvistaminen eri tahojen kanssa, monialaisuus palveluissa
- Intensiivinen asiakastyö, AVAIN-mittarin käyttäminen asiakkaiden tavoitteiden tunnistamisessa
- Tehostettu sosiaalityö
- Yhteisösosiaalityö
- Rakenteellinen sosiaalityö

Vaikuttavuuden arviointi: aineistot

- Kelan rekisteriaineistot
- AVAIN-mittari
- Kyselyt, haastattelut

Vaikuttavuuden mittarit: mitä mitattiin

- Toimeentulotuen saanti
- Asiakkaiden henkilökohtaisten tavoitteiden toteutuminen

Pilotti 2 – mukana olevat hankealueet

- Etelä-Pohjanmaa
 - KuusSote, Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä LLKY ja Seinäjoki
- Helsinki
 - Etsivä lähityö ja Maahanmuuttoyksikkö
- Kainuu
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Länsi-Uusimaa
 - Espoo ja Lohja
- Pirkanmaa
- Pohjois-Savo
 - Lapinlahden kunta
- Satakunta
- Vantaa-Kerava

Rakenteellinen sosiaalityö

- THL toteuttaa selvitystyön, jossa tavoitteena on kartoittaa rakenteellisen sosiaalityön menetelmiä ja toimintatapojen sekä tunnistaa sosiaalihuoltolain mukaisen rakenteellisen sosiaalityön ja siihen liittyvän sosiaalisen raportoinnin yhteydet palvelunantajien toisilain mukaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon tietojohdantamiseen sekä alueiden arviointiin.
- Rakenteellisen sosiaalityön selvitystyö
 - i. Rakenteellisen sosiaalityön teoreettis-metodiset perusteet ja määritelmä.
 - ii. Rakenteellisen sosiaalityön ja tiedolla johtamisen nykytilan kartoitus alueilla.
 - iii. Kartoitetaan, millaisia tietojärjestelmiä, sovelluksia ja tiedonkeruumenetelmiä voidaan hyödyntää rakenteellisen sosiaalityön tekemisessä tulevissa sote-maakunnissa ja muodostetaan tavoitetila tiedolla johtamisessa. Tuotetaan alustava ehdotus rakenteellisen sosiaalityön näkökulman lisäämisestä järjestämisen tietomalliin, KUVA-mittareihin ja THL:n asiantuntija-arvioihin.
- THL toteuttaa työpajat hankealueiden kanssa selvityksen pohjalta. Työpajoissa jäsennetään rakenteellisen sosiaalityön tavoitetilaa ja toteutusta tulevissa sote-maakunnissa.

Sosiaalihuolto osana asiakas- ja palveluohjauksen kehittämistä

- Asiakas- ja palveluohjauksen sekä omatyöntekijän roolin tukeminen maakunnallisessa työssä (2021-2022)
 - THL järjestää osana asiakas- ja palveluohjauksen kehittämisen kansallista tukea erilliset alueelliset vertaiskehittämisen työpajat, joissa käydään läpi alueiden asiakas- ja palveluohjauksen toteutumista sosiaalihuollon asiakkaiden kohdalla ja sitä, miten monialaisissa yhteyksissä selkiytetään omatyöntekijän roolia
- Paljon palveluja tarvitsevien tunnistamisen mallit ja menetelmät (2022)
 - THL toteuttaa menetelmätyöpajat, joiden tavoitteena on tukea sote-keskusten henkilöstöä tunnistamaan monialaisia palveluja ja erityistä tukea tarvitsevia asiakkaita sekä kehittämään työkäytäntöjä, joiden avulla tunnistetaan myös asiakkaiden sosiaalihuollon tarpeet

Ota yhteyttä

Yhteydenotot: etunimi.sukunimi(at)thl.fi

Yleiset palautteet ja tiedustelut: tulevaisuudensote(at)thl.fi

Heidi Muurinen
kehittämispäällikkö

Pekka Karjalainen
erityisasiantuntija

Minna Kivipelto
tutkimuspäällikkö

Eeva Liukko
erityisasiantuntija

Lue lisää

soteuudistus.fi

thl.fi/sote-uudistus

» Tulevaisuuden sosiaali-
ja terveyskeskus

Seuraa aihetta somessa
#sote #tulevaisuudensote

